

NOTAT

Til: Norsk Industri
v/ Ole Børge Yttredal

Fra: Arntzen de Besche advokatfirma AS
v/ advokatene Merete Kristensen, Ronny
Rosenvold og Espen I. Bakken

Oslo, 9. desember 2015
Ansvarlig advokat: Espen Bakken
E-post: eib@adeb.no
Vår ref: RRO/rro 6304100.1
110800 /86077

Kopi:

JURIDISK VURDERING AV STATSGARANTIORDNING FOR INDUSTRIEN

- Arntzen de Besche Advokatfirma AS (AdeB) er gitt i oppdrag av Norsk Industri (NI) å vurdere om Regjeringen innenfor rammene av EØS-avtalen kan etablere en ordning for statsgaranti til industriaktører som faller innenfor nærmere angitte NACE-koder. Utredningen ser på hvordan en garantiordning kan etableres innenfor rammene av EØS-avtalen artikkel 61(1).
- Det er vår vurdering at det er mulig å opprette en ordning med statsgaranti for låneforpliktelser til landbasert industri innenfor reglene i EØS-avtalen artikkel 61(1). En sentral forutsetning for en slik ordning vil være at garantiordningen ikke er en redningspakke til industrien. Dersom formålet med garantiordningen er å sørge for at industribedrifter i en vanskelig økonomisk situasjon i form av en redningspakke må en garantiordning vurderes ut fra andre retningslinjer fra ESA eksempelvis retningslinjer for regionalstøtte og retningslinjer for miljøstøtte
- Etter reglen om forbud mot statsstøtte i EØS-avtalens artikkel 61(1) foreligger det statsstøtte når noen tilgodeses med støtte i form av en økonomisk fordel, denne støtten er gitt av statlige midler, støtten må være selektiv i den forstand at den er tildelt enkelte foretak eller produksjon og i tillegg er det et vilkår om at støtten er konkurransevridende ved at den påvirker samhandelen innenfor EØS-området. Disse vilkårene er kumulative hvilket innebærer at alle vilkårene må være oppfylt for at forbudet mot statsstøtte skal komme til anvendelse.
- For at en ordning for statsgarantier ikke skal anses som statsstøtte må den utformes slik at disse fire kumulative vilkårene ikke er oppfylt. EØS-avtalens støttebegrep er langt videre enn de rene subsidier. Etter praksis fra EU-domstolen er det klart statsgarantier kan utgjøre offentlig støtte. For at disse ikke skal være statsstøtte er det helt sentralt at vilkårene for en slik ordning utformes i tråd med kommersielle vilkår for likende lånegarantier slik at ordningen ikke innebærer en økonomisk fordel for mottaker av slike lånegarantier, det såkalte markedsinvestorsprinsippet. Dette innebærer videre at det må foretas en nærmere vurdering av premiene som bør betales til staten eller de som forvalter statens midler i forbindelse med denne ordningen.
- EFTAs overvåkningsorgans (ESA) retningslinjene for statsstøtte i form av statsgarantier lister om en rekke momenter staten skal la seg lede av ved utforming av statsgarantiordninger innenfor rammene av EØS-avtalens artikkel 61(1). Garantiers økonomiske verdi må derfor vurderes konkret. Relevante momenter i denne vurderingen vil være garantiens varighet,

risikoen for sviktende betalingsevne hos låntakeren, garantipremien, hvilke sikkerhet som er stilt for det garanterte lånet, på hvilket tidspunkt det offentliges plikt til å dekke lånet inntre m.m. Støtteelementet i ordning vil ofte tilsvare differansen mellom den rentesatsen låntaker måtte betalt i et fritt marked og den rentesatsen låntaker faktisk oppnår gjennom garantien, med fradrag for garantipremien. Denne vurderingen har blitt forenklet ved at ESA har vedtatt retningslinjer som trekker grensene for lovlige statsgarantier, Disse retningslinjene anerkjenner at medlemsstatene selv bedømmer hvorvidt en statsgarantiordning vil innebære statsstøtte. ESA vil utelukke statsstøtte dersom følgende vilkår er oppfylt:

- statsgaranti kan ikke gis til foretak i økonomiske vanskeligheter
 - rekkeviddene av statsgarantien må være begrenset til en bestemt kontrakt med begrensninger i verdi og tidsrom
 - statsgarantien kan ikke dekke mer enn 80 prosent av det utestående lånet
 - det må foreligge en realistisk risikovurdering
 - ordningen må være gjenstand for en årlig gjennomgang
 - ordningen må også fastsette hvilke vilkår fremtidige garantier vil bli innvilget på
- Dersom ordningen etableres i samsvar med prinsippene og retningslinjene ovenfor kan norske myndigheter etablere en ordning for statsgarantier til landbasert industri.
 - Våre undersøkelser viser at det finnes en rekke ordninger godkjent av ESA og Europakommisjonen i medhold av deres respektive retningslinjer for statsgarantier. Illustrerende er således statsgarantiordning for garantier til kraftintensive industribedrifter, som ble godkjent av EFTAs overvåkingsorgan i 2011. Det finnes imidlertid også statsgarantier som er godkjent under henvisning til miljøretningslinjene eller regionalretningslinjene og er da vurdert under andre forutsetninger. Disse ordningene faller derimot på utsiden av rammene for dette notatet.
 - Vår konklusjon er at det foreligger et handlingsrom i foreliggende sak, og at norske myndigheter kan etablere en statsgarantiordning som ikke favnes av forbudet mot statsstøtte i EØS-avtalen artikkel 61(1). Nærmere bestemt er det vår vurdering at en statsgarantiordning etablert i samsvar med markedsinvestorprinsippet ikke vil utgjøre statsstøtte.